

## Motion till riksdagen 2023/24:2449

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

# Stärkta rättigheter för barn som utsätts för våld i familjen

---

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inget barn med skyddade personuppgifter eller med skyddat boende ska tvingas till umgänge med en förälder mot sin vilja och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inget barn som blivit utsatt för våld, eller bevittnat våld mot den ena föräldern, ska tvingas till umgänge med den andra föräldern om denna är förövaren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om att barn ska få egna juridiska ombud i mål om vårdnad och umgänge och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att granska användningen av tillfällig vårdnad och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Domstolsverket i uppdrag att ta fram och genomföra utbildningsinsatser för verksamma jurister vid domstolarna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över socialtjänstens förutsättningar, och vid behov vidta åtgärder, att erbjuda barnet och dess anhöriga stöd och behandling fokuserad på att förebygga våld i de fall det inte finns underlag för tvångsinsatser vid misstänkt barnmisshandel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

## Motivering

I den senaste nationella kartläggningen av våld mot barn i Sverige hade 29 procent upplevt någon form av våld från en förälder under uppväxten (*Våld mot barn 2022*, Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2023). 58 procent av de som utsatts för våld från en

förälder eller hade upplevt våld mellan föräldrar hade berättat för någon. Endast 17 procent hade berättat det för någon professionell inom skola, socialtjänst, polis, hälso- och sjukvård eller ungdomsmottagning. De våldsutsatta barn vi får veta om har rätt till samhällets skydd och stöd. Kartläggningen visar på starka samband mellan våldsutsatthet och psykisk ohälsa och risk för ogynnsam utveckling. Att uppleva våld mot en förälder är också en allvarlig form av barnmisshandel med starkt samband med ohälsa och negativ utveckling.

Idag präglas samhällets insatser vid misstanke om våld mot barn eller mellan föräldrar av att de vuxna har störst möjlighet att påverka samhällets åtgärder. Det finns stora brister vad gäller barns rätt att höras i rättsprocesser. I flera uppmärksammade fall, inklusive det mycket tragiska så kallade Tintinfallet, har också behovet av mer kunskap om barns rättigheter och riskbedömningar i mål om vårdnad och umgänge blivit tydligt.

## Barn ska inte tvingas till umgänge

Att en förälder bor med sitt barn på skyddat boende innebär inte alltid att barnet som upplevt våldet skyddas från umgänge med den våldsutövande föräldern. Detta måste förändras. Barn ska inte tvingas till umgänge när de lever på skyddat boende eller med skyddade personuppgifter. Förutom det uppenbara övergreppet att tvinga ett barn att umgås med sin förövare så innebär det ofta stora risker för barnets och (oftast) mammans säkerhet. Barn ska inte heller tvingas till umgänge med en förälder som dömts för våld mot barnet eller den andra föräldern. Om barnet vill ha umgänge måste vuxenvärlden säkerställa att det kan ske tryggt, men barn som inte vill ska aldrig tvingas till det. Begränsningarna i umgänge ska också omfatta psykiskt våld.

## Barn ska få egna juridiska ombud

Barn ska få rätt till ett eget juridiskt ombud i ärenden om bland annat vårdnad och umgänge. Barn ska alltid ha rätt till ett eget juridiskt ombud. Det handlar om barnets liv och barnets rättigheter, därför ska barnet alltid ha rätt till hjälp för att föra sin egen talan. Detta menar vi ska gälla alla vårdnads- och umgänges mål.

## Granska användningen av tillfällig vårdnad

Användningen av tillfällig vårdnad måste granskas. Möjligheten att döma till tillfällig enskild vårdnad under en pågående rättsprocess eller medan barnet lever med skyddade uppgifter finns idag – men används mycket sällan. Vi vill se en granskning av varför det är så, och om det behöver ske förändringar i lagstiftningen för att underlätta detta.

## Öka domstolarnas kunskap om våld och öka kraven på socialtjänsten

Domstolarnas kunskaper om våld och våldets konsekvenser måste generellt öka. Det behövs också mer specifik kunskap om våld mot barn och om mäns våld mot kvinnor och barns rättigheter i domstolarna. Jämställdhetsmyndighetens genomlysning av över 800 domar (*Uppgifter om våld är inget undantag*, 2022) visade hur lite hänsyn som idag

tas till barnens berättelser om våld. I utredningen *Tryggare hem för barn* (SOU 2022:71) gavs tyvärr inte de skarpa förslag gällande när umgänge är olämpligt som vi nu föreslår i denna motion, utan istället menade utredningen att uppgifter om att barn för illa skulle ses som en del av en helhetsbedömning. Eftersom det finns behov av kunskapshöjande åtgärder inom domstolsväsendet blir ett sådant förslag alltför tandlöst och riskerar att inte leda till någon förändring alls. Lagändringar behövs helt enkelt i kombination med kunskapshöjande åtgärder.

Ibland far barn illa utan att det finns underlag för tvångsåtgärder. Vi menar att det i sådana situationer, vid misstanke om barnmisshandel, ska införas ett krav på socialtjänsten att erbjuda barnet och dess anhöriga våldsförebyggande stöd- och behandlingsinsatser som utgår från barnets behov.

*Ulrika Westerlund (MP)*

*Janine Alm Ericson (MP)*

*Camilla Hansén (MP)*

*Annika Hirvonen (MP)*

*Jan Riise (MP)*

*Katarina Luhr (MP)*